

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

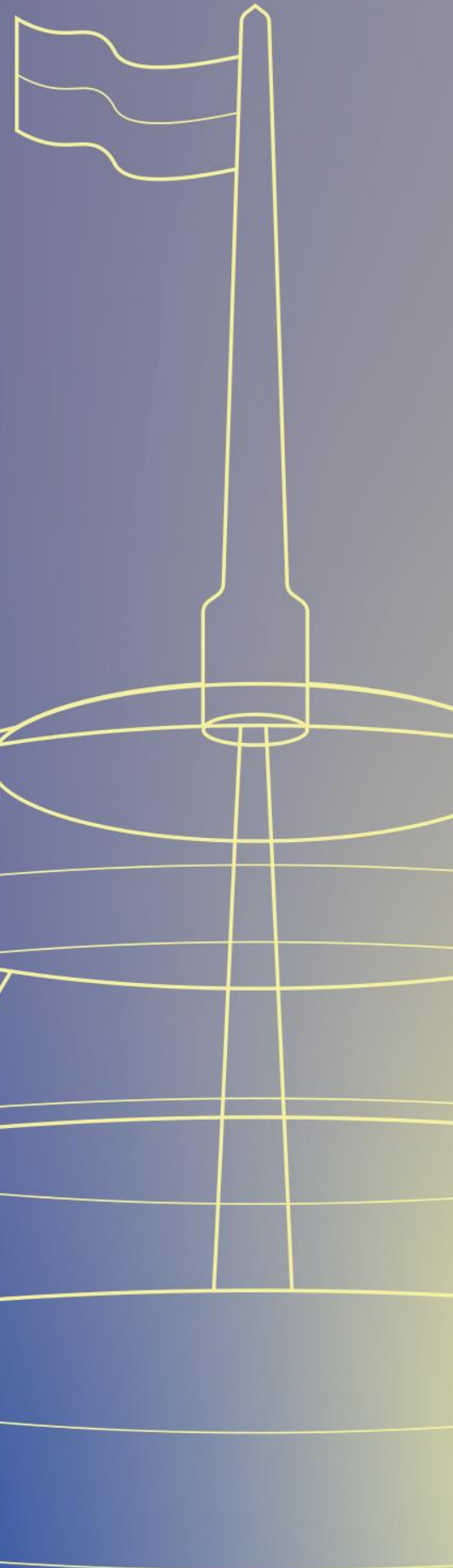
ІНТЕРНЬЮЗ
У К Р А Ї Н А

РАДА: наступне покоління

Інформаційна довідка: Роль парламенту в процесі євроінтеграції

Червень, 2022 | No 9

*Матеріали розроблено Програмою USAID
RANG з метою аналітичної підтримки роботи
Парламенту*

Роль парламенту в процесі євроінтеграції: інституційний вимір

1. КРАЇНИ КАНДИДАТИ ТА КРАЇНИ ПОТЕНЦІЙНІ КАНДИДАТИ НА ЧЛЕНСТВО В ЄС

1.1 Північна Македонія

Македонія стала незалежною в 1991 р. Парламент Македонії є однопалатним та обирається на 4 роки. У 2005 р. Македонія отримала статус країни-кандидата на вступ до ЄС. Роль парламентського **Комітету у європейських справах** Македонії була значною у контексті процесу адаптації національного законодавства до законодавства ЄС. Сьогодні Комітет здійснює функцію координації та управління цими процесами. **Комітет із закордонних справ** відіграє допоміжну роль – готує річні звіти з рекомендаціями та баченням перебігу процесу євроінтеграції в різних сферах публічної політики¹.

Законопроект, пов'язаний з політикою ЄС, не може виноситись на порядок денний пленарного засідання парламенту **без попереднього обговорення та позитивного висновку Комітету у європейських справах**. Він повертається розробнику на основі висновку Комітету, якщо не відповідає, суперечить, або не враховує встановлені вимоги, міжнародно-правові зобов'язання у сфері євроінтеграції².

Регламент Парламенту Македонії передбачає вимогу обов'язкової наявності експертного висновку від розробника проекту закону щодо його відповідності міжнародно-правовим зобов'язанням держави у сфері

¹ https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/AFET/PR/2020/12-10/1198423EN.pdf

² <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/16.pdf>

РАДА: наступне покоління

євроінтеграції та права ЄС³. Щодо законопроектів, що були підготовлені урядом, Комітет здійснює контрольну функцію, зокрема, за допомогою процедури парламентських запитань до уряду (див. пункт 4 Розділу III Регламенту Парламенту Пн. Македонії)⁴

У 2007 р. Парламент прийняв рішення створити **Національну раду європейської інтеграції**, що був єдиним парламентським органом, який об'єднував представників парламенту, уряду, інших організацій та установ. Він дуже схожий на аналогічний парламентський орган Хорватії (див. нижче), проте, до його складу не можуть входити представники неурядового сектору. Склад органу становить 9 членів парламенту та 6 зовнішніх представників (не членів парламенту). Як і в Хорватії, зовнішні представники не мають права голосувати, але можуть висловлювати свої позиції. Національна рада дотримується принципу рівного представництва політичних сил, наприклад, очолювати її може депутат (депутатка) від опозиції, а заступником очільника (очільниці) має бути представник від провладної партії. Також, Парламент входить до Спільного Парламентського Комітету (EU-North Macedonia Joint Parliamentary Committee (JPC) - форуму, що створений для посилення комунікації між ЄС та Македонією в рамках процесу євроінтеграції. Спільний комітет також проводить оцінку й надає рекомендації щодо прогресу країни⁵.

1.2. Албанія

Процес європейської інтеграції Албанії відбувається в рамках Угоди про Асоціацію та Стабілізацію, що набула чинності в квітні 2009 р. Албанія

³ Там само.

⁴ https://www.sobranie.mk/rules-procedures-of-the-assembly-ns_article-rules-of-procedure-of-the-assembly-of-the-republic-of-macedonia.nspx

⁵ <https://www.sobranie.mk/joint-parliamentary-committee-eu-rm.nspx>

РАДА: наступне покоління

подала заявку на членство до ЄС в 2009 р., а в червні 2014 р. офіційно стала країною-кандидатом на вступ.

У 2003 році, було створено **Парламентську Комісію з питань європейської інтеграції**, яка мала координувати діяльність Парламенту, Уряду (Ради Міністрів) та інших органів, залучених до підписання угоди з ЄС, займалась приведенням законодавства країни у відповідність до європейського, працювала над посиленням співпраці з міжнародними партнерами.

Якщо розглянути процес проходження євроінтеграційних законопроектів крізь парламентські комітети, він побудований таким чином, що кожен законопроект, поданий до парламенту, повинен супроводжуватися пояснювальною запискою, яка описує ступінь сумісності з *acquis* ЄС. Якщо сумісність недостатньо обґрунтована, спікер парламенту повертає проект закону ініціатору на основі висновку **Комітету з питань європейської інтеграції**⁶. Він займається моніторингом законодавчого процесу і програм роботи з гармонізації законодавства спільно з Парламентською Комісією з питань європейської інтеграції.

В 2010 р. було створено делегацію ЄС-Албанія (EU-Albania Stabilization and Association Parliamentary Committee (SAPC), що зосереджена на міжпарламентській взаємодії та побудові двостороннього діалогу між Парламентом Албанії та Європарламентом. До цих зустрічей залучаються зовнішні експерти, також часто в них бере участь посол Албанії в ЄС, представники Єврокомісії. Під час роботи SAPC, зі сторони Албанії, спостерігалась недостатня узгодженість позицій між коаліційними та опозиційними політичними силами парламенту⁷.

⁶ <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/16.pdf>

⁷ <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-al/about/introduction>

1.3. Чорногорія

Після набуття 17 грудня 2010 року статусу кандидата на членство в Європейському Союзі Чорногорія офіційно розпочала процес виконання передумов для наступного етапу інтеграції– переговорів про вступ. Роль Парламенту в цьому процесі полягає в залученні його до моніторингу ходу переговорів про вступ до ЄС та гармонізації законодавства з *acquis* ЄС. У Ст. 15 Конституції Чорногорії зазначається, що Парламент приймає рішення про порядок вступу до Європейського Союзу. У наступній частині Ст. 15 Конституції додано, що Чорногорія не може вступати в союзи (об'єднання) з іншою державою, адже таким чином вона втрачає свою незалежність та повну міжнародну правосуб'єктність⁸.

19 березня 2008 року Парламент Чорногорії ухвалив рішення про створення Національної ради з питань європейської інтеграції (National Council for European Integration, NCEI) як стратегічного дорадчого органу при парламенті, роль якого полягала в тому, щоб сприяти кращій координації та моніторингу Угоди про стабілізацію та асоціацію, а також майбутніх переговорів щодо вступу Чорногорії до Європейського Союзу.

У жовтні 2003 року Парламент ухвалив рішення про створення Комітету з питань європейської інтеграції – постійно діючого робочого органу, відповідального за ініціювання та узгодження законодавства Чорногорії з *acquis* ЄС, моніторинг процесу переговорів з ЄС щодо вступу, здійснення контролю та оцінки перебігу переговорів й надання висновків від імені парламенту щодо переговорних позицій Чорногорії⁹.

Згодом Комітет з питань європейської інтеграції було перейменовано в Комітет міжнародних відносин та європейської інтеграції. Також було

⁸ https://www.constituteproject.org/constitution/Montenegro_2007.pdf

⁹ <https://www.skupstina.me/en/eu-accession/parliament-in-the-eu-accession-process>

РАДА: наступне покоління

розширено його персональний склад та повноваження, які відповідно до нового Регламенту полягали у наступному:

- Слідкувати та, при необхідності, ініціювати гармонізацію правової системи Чорногорії з європейським законодавством;
- Контролювати виконання прав та зобов'язань Чорногорії, що впливають з міжнародних договорів і документів Ради Європи;
- Розглядати програми допомоги та співробітництва Європейського Союзу;
- Розглядати пропозиції щодо ратифікації міжнародних договорів;
- Пропонувати платформи для переговорів з іноземними делегаціями та розглядати звіти про завершені візити, участь у міжнародних конференціях та навчальних візитах у сфері своєї компетенції;
- Оголошувати висновок щодо кандидатів у послы та керівників інших дипломатичних представництв за кордоном;
- Затверджувати річні програми та квартальні детальні програми міжнародного співробітництва;
- Співпрацювати та обмінюватись думками з відповідними робочими органами інших парламентів та міжнародних організацій, засновувати спільні органи, групи дружби, здійснювати спільну діяльність та узгоджувати погляди з питань, що становлять спільний інтерес.

Звіти Європейської Комісії про прогрес країни в рамках євроінтеграції постійно містили попередження про слабку спроможність робочих органів парламенту з питань європейської інтеграції, опосередковано критикуючи здатність самого парламенту забезпечити високоякісне законодавство, сумісне з *acquis* ЄС. Саме тому в 2012 році Комітети було розділено на два окремі, а Національну раду з питань європейської інтеграції було розформовано.

РАДА: наступне покоління

У грудні 2013 року парламент прийняв Резолюцію про порядок, якість та динаміку процесу інтеграції Чорногорії до Європейського Союзу, яка, серед іншого, детально регулює відносини між Комітетом з питань євроінтеграції та урядом у нагляді за процесом вступу до ЄС. Резолюція встановлює, зокрема, обов'язок Комітету розглядати проекти переговорних позицій щодо різних розділів *acquis* ЄС та висловлювати висновки більшістю від загальної кількості його членів. До квітня 2019 року Комітет розглянув проекти переговорних позицій щодо 31 глави та одноголосно ухвалив пропозицію про внесення змін до 7 з них.

В жовтні 2021¹⁰ Кабінет міністрів Чорногорії ухвалив Рішення про створення нового Комітету з європейської інтеграції з метою більш ефективного моніторингу виконання зобов'язань, що впливають із переговорного процесу, та застосування кластерного підходу у контексті приєднання країни до ЄС. Завданням Комітету є участь у розробці Програми вступу Чорногорії до Європейського Союзу та контроль за її виконанням, а також контроль за підготовкою та виконанням Плану перекладу *acquis communautaire*, професійного редагування перекладу, а також інші питання, що стосуються європейської інтеграції.

Інші комітети парламенту беруть участь у парламентському нагляді за процесом вступу, контролюють та оцінюють гармонізацію законів Чорногорії з *acquis* ЄС. Для кожної законодавчої пропозиції, що розглядається на засіданнях цих комітетів, секретаріати комітетів готують аналітичну інформацію, що містить оцінку відповідності пропозиції закону *acquis* ЄС.

1.4. Боснія та Герцеговина

Боснія і Герцеговина визнана ЄС потенційними кандидатами на членство, після рішення Європейської ради в Салоніках у 2003 році. 15

¹⁰ <https://www.gov.me/en/article/new-european-integration-committee-formed>

РАДА: наступне покоління

лютого 2016 р. Боснія і Герцеговина передала до Брюсселя заявку на членство в Європейському Союзі. Рамки парламентського співробітництва з ЄС – встановлені в Угоді про стабілізацію та асоціацію. Парламентський комітет зі стабілізації та асоціації Європейського Союзу та Боснії і Герцеговини (ЄС-БіГ) було створено відповідно до статті 121 Угоди про стабілізацію та асоціацію між Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Завданням Парламентського комітету ЄС-Боснія і Герцеговина зі стабілізації та асоціації є розгляд усіх аспектів відносин між ЄС та Боснією і Герцеговиною і, зокрема, виконання Угоди про стабілізацію та асоціацію. Секретаріат Парламентського комітету ЄС-Боснія і Герцеговина зі стабілізації та асоціації забезпечують Секретаріат Європейського парламенту та Секретаріат Парламентської асамблеї Боснії та Герцеговини. Парламентський комітет ЄС-Боснія і Герцеговина зі стабілізації та асоціації складається з членів Європейського парламенту та членів Парламентської асамблеї Боснії та Герцеговини. У висновку Європейської Комісії від травня 2019 року зазначено, що парламентський комітет не функціонує належним чином, закликається посилити його роботу.

Спільний комітет з питань європейської інтеграції складається з представників і делегатів обох палат (12 членів). Його обов'язки регулюються Регламентом обох палат Парламентської асамблеї Боснії і Герцеговини. Спільний комітет здійснює нагляд за наближенням законодавства до права ЄС, й моніторить реалізацію Угоди про стабілізацію

Після того, як в Боснії розпочали процес створення парламентських адміністративних структур для виконання завдань інтеграції в ЄС, діяльність цих підрозділів ЄС була посилена за допомогою інструментів підтримки ЄС - IPA, Twinning. Проект Twinning «Посилення ролі парламентів у Боснії та Герцеговині в контексті інтеграції до ЄС» реалізовувався з лютого 2014 року по лютий 2016 року та з 2019 - 2021 рік. Його основним результатом було не лише розроблення численних рекомендацій, а й перетворення їх у

РАДА: наступне покоління

конкретні плани дій, тобто дорожні карти, спеціально для кожного з парламентів Боснії.

Крім того, результатом цього проекту стала «Концепція механізму співпраці парламентів Боснії та Герцеговини у виконанні завдань процесу інтеграції до ЄС», схвалена спікерами та заступниками спікерів Парламентської асамблеї Боснії та Герцеговини, парламенту Боснії і Герцеговини, національних Асамблеї Республіки Сербської та Асамблеї району Брчко.

Головну роль в процесі євроінтеграції відіграє Директорат з європейської інтеграції, що є постійним, автономним органом Ради міністрів Боснії та Герцеговини, який координує процеси та діяльність інституцій щодо євроінтеграції. Компетенція Директорату пов'язана із зобов'язаннями, що впливають із процесу інтеграції, узгодженням законодавства з *acquis*, фінансовою допомогою ЄС для Боснії і Герцеговини, перекладом законодавства та інших документів, а також спілкуванням і навчанням для різних цільових груп з метою надання інституційної, професійної, та технічної підтримки інтеграції Боснії і Герцеговини до ЄС.¹¹

Рішення про процедуру приведення законодавства Боснії і Герцеговини у відповідність з *acquis* ЄС (Офіційний вісник Боснії і Герцеговини, 75/16 та 02/18) встановлює обов'язки Парламенту та Директорату з європейської інтеграції контролювати всю процедуру приведення, починаючи з розробки шляхом прийняття та внесення змін у законодавство. Рішення було прийнято з метою забезпечення належного узгодження національного законодавства з *acquis* ЄС, моніторингу процесу узгодження та звітності щодо сумісності законодавства, а також послідовного використання термінології в процесі перекладу законодавства Боснії і Герцеговини на англійську мову. Саме Директорат проводить експертизу актів на

¹¹ <https://www.dei.gov.ba/en/o-nama>

відповідність праву ЄС, а його висновок є частиною супровідних документів до проектів законів. Акти, подані Урядом як євроінтеграційні, розглядаються за особливою процедурою з обов'язковим висновком Директорату.

2. КРАЇНИ-ЧЛЕНИ ЄС

2.1. Словаччина

Роль парламенту Словаччини у процесі євроінтеграції полягала в тому, що він займався інституційними євроінтеграційними поправками за посередництва парламентського **Комітету з Європейської інтеграції**, який було створено в 1996 р. Конституційний Закон (The Constitutional Law 397/2004) наділив парламент, а саме Комітет з євроінтеграції, повноваженнями з нагляду над Урядом Словаччини у вимірі роботи з ЄС. Закон є базовим щодо врегулювання відносин між законодавчою та виконавчою гілками влади щодо процесів євроінтеграції.

У Комітеті з Європейської інтеграції, за принципом пропорційного представництва, були представлені всі політичні сили парламенту. Кожен член Комітету мав делегованого заступника від тієї ж партії для того, щоб комітетська робота велась безперервно. Члени Комітету могли бути одночасно й членами інших парламентських комітетів. Комітет був представником держави у вимірі відносин з ЄС на міжнародному рівні. Питання, що стосуються ЄС, частіше обговорювались в Комітеті, аніж на пленарному засіданні.

У Словаччині також було створено посаду **Головного Уповноваженого з питань вступу Словаччини до ЄС**. Раніше цю роль виконував Державний секретар Міністерства Закордонних Справ Словацької Республіки. Головному Уповноваженому належали питання робочих груп, що відповідали за ведення переговорів та звітування щодо євроінтеграційних заходів й ведення відповідної роботи.

РАДА: наступне покоління

З моменту вступу Словацької Республіки до Європейського Союзу в 2004 році Національна Рада Словацької Республіки опосередковано залучена до процесу прийняття рішень Європейським Союзом та розробки європейського законодавства через посилений контроль за діяльністю уряду. Національна рада уповноважила Комітет з європейських справ виконувати ті обов'язки повноважень, які стосуються питань Європейського Союзу. На практиці цей комітет не лише виконує повноваження, визначені Конституційним актом № 10. 397/2004 (Затвердження обов'язкових для членів уряду мандатів). Відповідно до Регламенту, на нього також покладаються додаткові повноваження національних парламентів (наприклад, оцінка відповідності проектів законодавчих актів ЄС принципу субсидіарності, у тому числі, затвердження аргументованих позицій). Таким чином, словацька модель являє собою так звану «змішану систему моніторингу справ ЄС у рамках національного парламенту».¹²

2.2. Болгарія

В 1990 р. країна подала заявку на членство до ЄС, у 1999 офіційно розпочались переговори про її вступ до ЄС. В 2007 р. Болгарія стала членом ЄС.

Парламентський Комітет з Євроінтеграції було створено в 2001 р. Він починав свою роботу з того, що займався оцінкою відповідності болгарського законодавства законодавству ЄС та допомагав Уряду в роботі з aquis, але пізніше функціонал Комітету значно розширився. Найбільш продуктивним періодом роботи Комітету вважається перед-вступний період (2001-2009 рр.), коли проводилась інтенсивна законодавча підготовка Болгарії до вступу в ЄС. Після вступу Болгарії до ЄС, основна законодавча робота перейшла до інших, секторальних, комітетів парламенту. Комітет з Євроінтеграції здійснював функції контролю за

¹² <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vybory/vybor&ID=166>

РАДА: наступне покоління

євроінтеграційним законодавством (ex ante та ex post), пропонував проект річної програми роботи по взаємодії з ЄС у вигляді списку законопроектів, за якими парламент мав здійснювати моніторинг та контроль. Проект Програми спочатку обговорювався та оцінювався парламентом.

Парламентський Комітет з Євроінтеграції здійснював моніторинг та оцінку євроінтеграційної стратегії Уряду. Як і інші євроінтеграційні комітети, він здійснював попередній контроль євроінтеграційного законодавства, скликав слухання, обговорював звіти та пропозиції Уряду щодо процесу євроінтеграції, готував висновки щодо законопроектів.

2.3. Естонія

Естонія є членом ЄС з 2004 р. Ще в 1997 р. в Естонії було створено парламентський Комітет у Європейських справах, покликаний моніторити процес інтеграції країни до ЄС. В парламенті Естонії за наближення законодавства відповідали профільні комітети та міністерства, тому роль Комітету була здебільшого наглядовою – він заслуховував звіти міністерств та уряду та інформував про це сторону ЄС. Комітет з європейських справ Парламенту Естонії час від часу набував характеру відкритого форуму, об'єднуючи представників громадянського суспільства, виконавчої та законодавчої влади та інших зацікавлених сторін.

Комітет у Європейських справах налічував 13-членів комітету на чолі із Заступником Спікера Парламенту. З одного боку, Комітет взаємодіяв з урядом, з іншого – відповідав за побудову зв'язків з Європейським Парламентом та представлення Парламенту Естонії в Спільному Парламентському Комітеті (Joint Parliamentary Committee, JPC) – міжпарламентському форумі делегацій Європарламенту та Парламенту Естонії. Делегацію JPC від Естонії формували Комітет у Європейських справах. Форум було сформовано для постійної взаємодії з Європарламентом. Його очолював Голова парламентського Комітету у Європейських справах. В результаті кожної з зустрічей Спільного комітету приймався документ з

РАДА: наступне покоління

рекомендаціями для Естонії (Recommendations to the EU institutions and to the Estonian Government).

Комітет у Європейських справах здійснював такі функції: заслуховував звіти міністрів уряду, високопосадовців та експертів щодо перебігу процесу євроінтеграції, надавав рекомендації уряду щодо їх роботи в ЄС та Раді асоціації. Члени Комітету з Європейських справ мали регулярні зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування, інформуючи широку громадськість щодо процесу євроінтеграції. Наприкінці 1990 р., Комітет був залученим до процесу гармонізації естонського законодавства та став головним координатором цього процесу на парламентському рівні. Цьому сприяло те, що до Комітету на пропорційній основі входили представники всіх парламентських фракцій. Члени Комітету мали входити, щонайменше, до ще 1 профільного комітету парламенту. При виникненні спірних термінових питань в законодавстві, Комітет запрошував на свої засідання очільників профільних комітетів та представника від уряду, й визначав строки прийняття проектів законів. Двічі на рік Комітет зустрічався з прем'єр-міністром та міністрами на регулярній основі.

На засіданнях Комітету, міністри презентували свої позиції щодо порядку денного. Після цього Комітет формував власну позицію. На всіх послідовних дискусіях в Європейській раді, інших органах, виняткова компетенція висловлювати власну позицію щодо справ ЄС від імені парламенту належала Комітет у Європейських справах Естонії¹³. Його позиція була обов'язковою для виконавчої влади.

Сьогодні процедура роботи Комітету у Європейських справах є такою: законопроект отримує висновок галузевого комітету й переходить на розгляд до Комітету, потім обговорюється, далі готується висновок Комітету, й проект закону передається до уряду, який може врахувати або не

¹³ <https://www.riigikogu.ee/en/parliament-of-estonia/committees/european-union-affairs-committee/>

врахувати даний висновок. Також, Комітет має право ініціювати (декілька разів на рік) пленарне обговорення політики або ряду питань, що стосуються ЄС.

2.4. Литва

Литва подала заявку щодо членства в ЄС в 1995 р. В 2000 р. почалися офіційні переговори щодо вступу Литви до ЄС, а в 2004 р. вона отримала членство. **Парламентський Комітет з Європейських Справ** (European Affairs Committee) було створено в 1995 р. Першочерговою його функцією був нагляд за процесами входження Литви до ЄС. Найбільш вагому роль він мав у період 2001-2003 р., перед входженням Литви до ЄС, коли процес прийняття *aquis* був форсованим.

Комітет займався координацією роботи з законодавством а також давав стратегічні рекомендації профільним комітетам. В цей період Комітет мав вагомий вплив на профільні комітети. Він напряду не займався наближенням законодавства, а здійснював контрольну та наглядову функцію та координував процес в цілому. Вагому роль відігравав юридичний департамент, для якого за кошти ЄС було проведено навчання з питань оцінки законопроектів праву ЄС. Окремо працював Інформаційний центр ЄС, що готував інформацію та аналітику для депутатів з питань політики ЄС.

Наразі Комітет здійснює такі функції: переглядає державну політику та законодавство, що стосується справ ЄС; організовує навчальні програми для депутатів і працівників парламенту у сферах, пов'язаних з ЄС; здійснює підготовку моніторингових таблиць із детальним описом прогресу щодо найважливіших актів, пов'язаних з ЄС. Кожна позиція, яка планується бути представленою в Європейській раді або Раді Міністрів ЄС попередньо має затверджуватись Комітетом. Додаткового погодження цих рішень на пленарному засіданні не вимагається. Комітет має незначний доступ до

альтернативної експертизи у справах ЄС і узгоджує секторальні інтереси з Урядом.

2.5. Хорватія

Хорватія подала заявку на членство в ЄС в 2003 р. та отримала членство в 2013 р. В 2001 р. в Хорватії було сформовано парламентський **Комітет з Питань Європейської Інтеграції** з 13 депутатами в його складі. Комітет відповідав за процес приєднання країни до Європейського Союзу (2005-2011 рр.)¹⁴, гармонізацію права Республіки Хорватія з правом ЄС, контролював дотримання прав та виконання зобов'язань Республіки, що походять з міжнародних договорів Ради Європи, контролював європейські програми допомоги та співробітництва, займався співпрацею й обміном досвідом з іншими органами¹⁵.

Спільний Парламентських Комітет Хорватія-ЄС (Croatia-EU Joint Parliamentary Committee) – міжпарламентський форум, який було створений відповідно до Угоди про Стабілізацію та Асоціацію в 2004 р., складався з делегації членів Парламенту Хорватії (15 осіб та 13 їхніх заступників) і делегації євродепутатів (15 осіб та 12 заступників)¹⁶. Члени форуму збиралися 2 р. на рік для обміну досвідом щодо найбільш актуальних питань порядку денного процесу вступу Хорватії до ЄС. Було проведено 17 засідань з моменту свого виникнення, останні відбулися вкінці квітні 2013 р. Формат роботи Спільного комітету був міжпарламентським.

В 2004 р. було створено парламентський орган – Національний Комітет Моніторингу Переговорів з ЄС, куди входили представники всіх парламентських політичних партій, представники Адміністрації Президента,

¹⁴ <https://www.sabor.hr/en/european-affairs/sabor-eu-accession-process>

¹⁵ Там само.

¹⁶ <https://www.sabor.hr/en/permanent-delegations/delegation-parliamentary-committee-stabilization-and-accession-croatia-eu-joint-parliamentary-6-term>

РАДА: наступне покоління

члени академічного середовища, бізнес-асоціацій та профспілок. Він налічував 15 членів парламенту та 4 зовнішніх представники. Національний Комітет здійснював моніторинг процесу переговорів щодо вступу Хорватії до ЄС. На політичному рівні він контролював, консультував, і оцінював переговорний євроінтеграційний курс, надавав оцінку щодо процесів гармонізації національного законодавства та директив ЄС, а також виробляв позицію щодо законотворчості.¹⁷ Насамперед, він працював над гармонізацією національного законодавства з європейським. Національний Комітет був плацдармом для консультацій та дискусій між парламентськими партіями та урядом, публічно висвітлював актуальну для суспільства інформацію. У рамках його роботи вироблялася позиція з приводу запровадження тих чи інших законодавчих норм, чутливих питань публічної політики, котра потім обговорювалася з європейськими партнерами.

Хорватський Парламент відігравав провідну роль в процесі входження до ЄС, з одного боку, контролюючи діяльність уряду, а з іншого – активно працюючи над гармонізацією національного законодавства. За офіційною інформацією протягом періоду приєднання до ЄС (pre-accession period) парламентом було прийнято 683 закони, спрямовані на гармонізацію законодавства.

Міністерство Євроінтеграції Хорватії відповідало за підготовку Національної програми інтеграції Республіки Хорватії до ЄС, в якій, серед інших питань, містився перелік законів, які потрібно було наблизити до законодавства ЄС. Міністерство координує виконання Національної програми в Уряді Хорватії (National Program in the Government of Croatia). Компетенції, що стосуються окремих секторів Національної Програми були передані державним службовцям Міністерства Євроінтеграції Хорватії. Вони відповідальні за оперативний моніторинг виконання Програми,

¹⁷ <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/16.pdf>

РАДА: наступне покоління

комунікацію з колегами з підпорядкованих секторів державного управління для моніторингу міжвідомчого рівня роботи. Відбувалися спільні засідання координаційних органів хорватського Уряду – так проходив моніторинг виконання євроінтеграційних програм на політичному рівні. Ця діяльність також призвела до утворення ініціативи *The Joint Coordination* – політичного форуму з питань євроінтеграції, реалізації Національної Програми Уряду та Імплементатії Плану Угоди про Стабілізацію та Асоціацію.

2.6. Румунія

Переговори про вступ Румунії до ЄС розпочалися в 2000 р. В 2005 р. вона стала кандидатом на вступ до ЄС, в 2007 р. стала членом ЄС. В 1993 році в Парламенті Румунії було створено Відділ з питань Європейської інтеграції та Спільний Комітет з питань європейської інтеграції (для обох палат Парламенту). В період з 1995-2006 рр., активної участі парламентського Комітету з європейських справ у роботі з євроінтеграційним законодавством не було.

Моніторинг та експертизу законодавства на відповідність праву ЄС здійснювала Законодавча Рада, яка є дорадчим органом Сенату Румунії й здійснює консультації щодо проектів нормативно-правових актів з ціллю їх гармонізації та уніфікації з законодавством¹⁸. В 2000 р. було створено державну установу – Європейський Інститут (*The European Institute of Romania (EIR)*) з метою надання експертної підтримки парламенту під час переговорного процесу. Після вступу Румунії до ЄС в січні 2007 р., Інститут переніс свою увагу на нові пріоритети, що впливають із членства Румунії в ЄС. Нині Інститут функціонує як державна установа при Міністерстві закордонних справ Румунії – здійснює експертизу та дослідження в області справ ЄС для державних органів влади, бізнес-спільноти, громадянського

¹⁸ <https://www.senat.fr/senatsdumonde/english/romania.html>

РАДА: наступне покоління

суспільства, організовує тренінги та займається перекладами офіційних документів й роботою над їхньою термінологією¹⁹.

Румунія увійшла до ЄС в 2007 р. Після 2007 р. взаємодія румунського парламенту та інституцій ЄС була обмеженою через брак налагодженої комунікації та організації цього процесу. Рішення, що стосувалися ЄС, приймалися виконавчою владою за недостатньої участі парламенту. Окрім того, членам парламенту не вистачало досвіду роботи з тематикою ЄС. Члени парламенту не консультували уряд в процесі формуванні позиції Румунії на рівні Євросоюзу.

В період з 2007 по 2011 р., контролю за урядовою політикою щодо ЄС парламентом майже не здійснювалось. Активність парламентського Комітету, що працював як підрозділ на 2 палати парламенту, була недостатньою. Він здійснював переважно функцію наглядача за процесами євроінтеграції. В 2011 р. кожна з палат вже мала власна євроінтеграційний комітет (25 і 11 членів відповідно), при тому, що європейськими справами відали й інші парламентські комітети.

В 2012 р. була спроба впровадити законодавчу рамку щодо підсилення контролю парламенту над урядом. Парламентом було розроблено закон про співробітництво (Law on the Cooperation between Parliament and the Government in EU affairs on 25 June 2012), де майже не згадувалися функції комітетів парламенту. Закон був покликаний зміцнити парламент, проте його цілі не знайшли вираження на практиці. Певний прогрес на інституційному рівні щодо співпраці з ЄС було досягнути завдяки створенню окремих спеціалізованих парламентських підрозділів, наприклад, Законодавчої ради, що займалась виключно адаптацією національного законодавства до європейського.

¹⁹ <http://ier.gov.ro/en/about-us/>

3. ІНШІ КРАЇНИ

3.1. Молдова

5 травня 2022 р. Європарламент ухвалив резолюцію щодо підтримання заявки Молдови на членство в ЄС. Процесами євроінтеграції у Парламенті Молдови займається Комітет із закордонної політики та європейської інтеграції, який одним з постійних комітетів парламенту Молдови. Пропорційне представництво від представників усіх політичних груп забезпечує дотримання принципу плюралізму думок всередині Комітету. Співробітники Комітету, від імені члена Комітету, визначеного відповідальним за певний проект нормативно-правового акту, готують висновки, рекомендації, звіти. Раз на тиждень Комітет збирається щоб обговорити всі законопроекти, що на порядку денному. Комітет має дати позицію щодо всіх актів у межах своєї компетенції. Крім того, він має готувати звіти щодо проектів законів про ратифікацію міжнародних угод, конвенцій, протоколів.

Важливу функцію координації гармонізації національного законодавства та законодавства ЄС була покладена на Міністерство Юстиції Молдови, а до того – на Міністерство закордонних справ та Європейської інтеграції Молдови.